

15. Odpoveď ministra pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky Richarda Takáča na interpeláciu poslanca Národnej rady Slovenskej republiky Michala Saba podanú 20. augusta 2024 vo veci krátkodobých, strednodobých a dlhodobých adaptačných opatrení a systémových opatrení pre zvýšenie odolnosti pôdohospodárstva voči prejavom klimatickej zmeny

MINISTERSTVO
PÔDOHOSPODÁRSTVA
A ROZVOJA VIDIEKA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Číslo záznamu:	19263
Číslo spisu:	KNR-ODOS-0456/2024-12
Dátum:	16.9.2024

Richard Takáč
minister pôdohospodárstva a rozvoja vidieka
Slovenskej republiky

Bratislava 09.09.2024
Číslo záznamu: 20232/2024
Číslo spisu: 8568/2024-510
KNR-ODOS-0677/2024-13

Vážený pán poslanec,

v nadväznosti na Vašu interpeláciu zo dňa 20.08.2024 ohľadom opatrení voči prejavom klimatických zmien uvádzam odpovede na Vami predložené otázky:

Otázky:

Ktoré konkrétne krátkodobé, strednodobé a dlhodobé adaptačné opatrenia a systémové opatrenia pre zvýšenie odolnosti pôdohospodárstva voči prejavom klimateckej zmeny pripravuje MPRV SR?

V akých konkrétnych časových horizontoch budú tieto opatrenia aplikované?

V Programovom vyhlásení vlády SR 2023-2027 boli zadefinované nasledujúce priority súvisiace s adaptáciou na klimatické zmeny:

Krátkodobá priorita

- Podpora opatrení zvyšujúcich vodozadržné funkcie pôdy a eliminujúcich jej eróziu a degradáciu

Strednodobé priority

- Podpora revitalizácie existujúcich hydromelioračných sústav s dôrazom na obnovu závlahovej infraštruktúry ako nezastupiteľného opatrenia na zmiernenie negatívnych dopadov klimateckej zmeny
- Vytvorenie legislatívnych podmienok pre zriadenie systému riadenia rizík (Rizikový fond) ako nástroja riešenia dôsledkov škôd veľkého rozsahu spôsobených nepredvídateľnými prírodnými udalosťami alebo chorobami zvierat.

V súlade s cieľmi Súboru opatrení a v súlade s Programovým vyhlásením vlády SR na roky 2021 - 2024 sú definované kľúčové oblasti, ciele, prierezové opatrenia a opatrenia nového prístupu, ktoré zasahujú priamo do problematiky obnovy a rozvoja hydromeliorácií na Slovensku. Súbor opatrení v oblasti hydromeliorácií pre adaptáciu na zmenu klímy a obnovu infraštruktúry závlah na Slovensku, je materiál, ktorý bol schválený na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 784 zo 14. decembra

2022 č. 47360/2022. Taktiež Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR na 22. porade vedenia ministerstva dňa 19.12.2023 schválilo Rozpracovanie Programového vyhlásenia vlády SR na roky 2023 – 2027 za oblasť pôdohospodárstva a rozvoja vidieka (ďalej len „PVV“), č.: 10055/2023-930. Hydromeliorácie, š. p. pripravil materiál vyplývajúci z úloh PVV rezortného charakteru s názvom „Podpora obnovy hydromelioračných sústav v súvislosti s plnením opatrení v oblasti hydromeliorácií pre adaptáciu na zmenu klímy a obnovu infraštruktúry závlah na Slovensku“.

Z uvedených dokumentov vyplývajú pre Hydromeliorácie, š.p. špecifické priority, a to:

- v strednodobom horizonte podpora revitalizácie existujúcich hydromelioračných sústav s dôrazom na obnovu závlahovej infraštruktúry;
- v dlhodobom horizonte podpora opatrení zvyšujúcich vodozadržné funkcie pôdy a eliminujúcich jej eróziu a degradáciu.

V strednodobom horizonte sa podpora revitalizácie existujúcich hydromelioračných sústav s dôrazom na obnovu závlahovej infraštruktúry predpokladá do roku 2027 a v dlhodobom horizonte sa podpora opatrení zvyšujúcich vodozadržné funkcie pôdy a eliminujúcich jej eróziu a degradáciu predpokladá do roku 2030, najneskôr do roku 2035.

Aplikácia konkrétnych opatrení a plnenie cieľov z už spomínaných dokumentov je závislá a viazaná od poskytnutia finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu a z eurofondových výziev v rámci Pôdohospodárskej platobnej agentúry (PPA).

V rámci projektových intervencií SP SPP 2023- 2027 je možná podpora závlahovej infraštruktúry prostredníctvom intervencií:

- 73.10 - Produktívne investície do rozširovania a budovania novej infraštruktúry závlah mimo fariem (alokácia 5 mil. Eur);
- 73.11 - Produktívne investície do rekonštrukcie a modernizácie existujúcej infraštruktúry závlah (alokácia 18 mil. Eur);
- 73.12 - Investície do vodozadržných opatrení mimo fariem (alokácia 6 mil. Eur).

Implementácia projektových intervencií SP SPP 2023-2027 začne po prijatí príslušnej legislatívy a vyhlásení výziev.

V oblasti riešenia dôsledkov škôd veľkého rozsahu bol predmetom rokovania 20. schôdze vlády SR (10/2023) Informatívny materiál pre vytvorenie „Rizikového fondu“ – cestovná mapa, pričom vláda SR ho vzala na vedomie. Tento materiál obsahoval návrh harmonogramu prác, ktoré by vytvorili podmienky pre vznik Rizikového fondu. Pri presadzovaní navrhovaného konceptu Rizikového fondu sú však stále otvorené otázky týkajúce sa najmä právnej formy fondu a spôsobu hospodárenia fondu (t.j. nakladanie s prostriedkami zo štátneho rozpočtu). Aktuálne sú tézy zákona o rizikovom fonde na posúdení na MF SR.

Medzi základné princípy navrhovaného konceptu patria:

- a) Fond by mal byť právnickou osobou zriadenou na základe osobitného zákona a bol by vykonávateľom dvoch schém štátnej pomoci.
- b) Vstup poľnohospodárov do fondu by bol na dobrovoľnej báze.
- c) Pomoc by sa poskytovala v prípade strát a škôd na produkcii poľnohospodárskych výrobkov a majetku poľnohospodárskych podnikov spôsobených poveternostnými podmienkami, ako sú

napríklad: mráz, búrky a krupobitie, námraza, silný alebo dlhotrvajúci dážď, veľké sucho. Okrem toho by fond riešil náhradu škôd spôsobených chorobami zvierat (náhrada by sa vypočítavala vo vzťahu k trhovej hodnote zabitých zvierat alebo vo vzťahu k strate príjmu v dôsledku karanténnych povinností - ťažkosti spojené s karanténnymi povinnosťami či pri obnove chovu v rámci verejného programu).

- d) Za nepriaznivú poveternostnú udalosť, ktorú možno prirovnať k prírodnej katastrofe sa považuje taká poveternostná udalosť, ktorá zničí viac ako 30 % priemernej produkcie, pričom priemerná produkcia sa vypočíta za predchádzajúce obdobie 3 alebo 4 rokov alebo na základe trojročného priemeru za predchádzajúce obdobie 5 alebo 8 rokov bez najvyššieho a najnižšieho údaja. Analogicky aj v prípade škôd spôsobených chorobami zvierat by za škodu bol považovaný pokles produkcie o viac ako 30 %.
- e) Pomoc musí spĺňať tieto podmienky:
 - ✓ kompetentný orgán, ktorým je buď:
 - i. Slovenský hydrometeorologický ústav - formálne uzná, že udalosť má povahu nepriaznivej poveternostnej udalosti, ktorú možno prirovnať k prírodnej katastrofe, alebo
 - ii. Štátna veterinárna a potravinová správa – formálne uzná výskyt choroby, na ktorú sa vzťahuje pomoc a zároveň
 - ✓ existuje priama príčinná súvislosť medzi formálne uznanou udalosťou a škodou, ktorú podnik utrpel.
- f) Zdroje fondu by tvorili najmä: ročný príspevok z dotačných prostriedkov štátneho rozpočtu účelovo určených na poskytnutie pomoci štátnej pomoci na príslušný rozpočtový rok pre MPRV SR a príspevky členov fondu t.j. poľnohospodárov hospodáriacich na pôde a zaoberajúcich sa poľnohospodárskou činnosťou.
- g) Finančné prostriedky zo štátneho rozpočtu by sa mali kumulovať priebežne, tzn. fond môže prostriedky zúčtovávať na svojich účtoch priebežne a používať ich aj v nasledujúcich obdobiach počas celého rozpočtového obdobia. Za rozpočtové obdobie sa považuje obdobie piatich kalendárnych rokov.
- h) Orgánmi fondu by bol riaditeľ s výkonnou právomocou a rada fondu. Na administrácii žiadostí by sa spolupodieľala PPA.

V súčasnosti sú v platnosti schémy štátnej pomoci, na základe ktorých sú farmári nie len odškodňovaní za vzniknuté škody, ale aj stimulovaní aktívne riadiť svoje výrobné riziká. MPRV SR implementovalo v oblasti adaptácie na zmenu klímy nasledujúce schémy štátnej pomoci na:

- ✓ platby poistného v poľnohospodárskej prvovýrobe (nárast objemu alokovaných prostriedkov v schéme pomoci na platby poistného zo 6 mil. € v roku 2021 na 8 mil. € od roku 2022 výrazne prispel k nárastu platieb poľnohospodárskych podnikov za komerčné poistenie, t.j. k nárastu záujmu o aktívne riadenie rizika),
- ✓ náhradu škôd spôsobených nepriaznivou poveternostnou udalosťou, ktorú možno prirovnať k prírodnej katastrofe (pomoc vo výške 41,7 mil. € bola poskytnutá v súvislosti s rozsiahlym suchom, ktoré v 2022 spôsobilo významné straty v poľnohospodárstve).

V rámci projektových intervencií SP SPP 2023- 2027 je možná podpora poistenia prostredníctvom intervencie 76.1 – „Finančné príspevky na komerčné poistné pre poistné schémy v poľnohospodárstve“. Intervencia bude slúžiť na zmiernenie následkov produkčného rizika

poľnohospodárov, teda výpadkov v objeme produkcie (škoda na úrode) alebo zníženia alebo zhoršenia stavu hospodárskych zvierat (škoda na hospodárskych zvieratách) spôsobených následkom presne špecifikovaných nepriaznivých udalostí. Alokácia na túto intervenciu je 40 mil. Eur.

Ďalej sú za oblasť živočíšnej výroby v Strategickom pláne Spoločnej poľnohospodárskej politiky 2023 – 2027 v rámci sektorových intervencií v sektorech mlieko a mliečne výrobky, bravčové mäso, ovčie a kozie mäso zaradené aj opatrenia zamerané na zmierňovanie zmeny klímy a adaptácie na ňu. Ide o poradenské služby a technickú pomoc/ odbornú prípravu vrátane odborného poradenstva a výmeny najlepších postupov/ investície do hmotných a nehmotných aktív, výskum a experimentálne a inovačné výrobné metódy a iné akcie/ akcie na zvýšenie udržateľnosti a efektívnosti prepravy a skladovania. To či žiadateľom plánované napr. investície alebo poradenské služby budú sledovať cieľ zmierňovania zmeny klímy a adaptácie na ňu, závisí od samotného žiadateľa resp. od výšky pridelených finančných prostriedkov.

Ministerstvo tiež zabezpečuje odborné úlohy na podporu opatrení na adaptáciu na zmenu klímy prostredníctvom ročných kontraktov s Národným poľnohospodárskym a potravinárskym centrom. NPPC - Výskumný ústav živočíšnej výroby Nitra je riešiteľom najmä týchto úloh:

- Udržiavanie a monitoring živočíšnych genetických zdrojov Slovenskej republiky
- Prevádzka génovej banky živočíšnych genetických zdrojov a manažment
- Stanovenie emisií amoniaku a skleníkových plynov (metán, oxid dusný) z chovu hospodárskych zvierat v Slovenskej republike za jednotlivé roky

Výsledky plnenia uvedených úloh sa okrem iného využívajú pri príprave strategických a koncepčných dokumentov, ako aj pri nastavení intervencie 70.09 Chov a udržanie ohrozených plemien hospodárskych zvierat v rámci Strategického plánu SPP SR 2023 – 2027.

S pozdravom

Vážený pán
Michal Sabo
poslanec Národnej rady Slovenskej republiky